

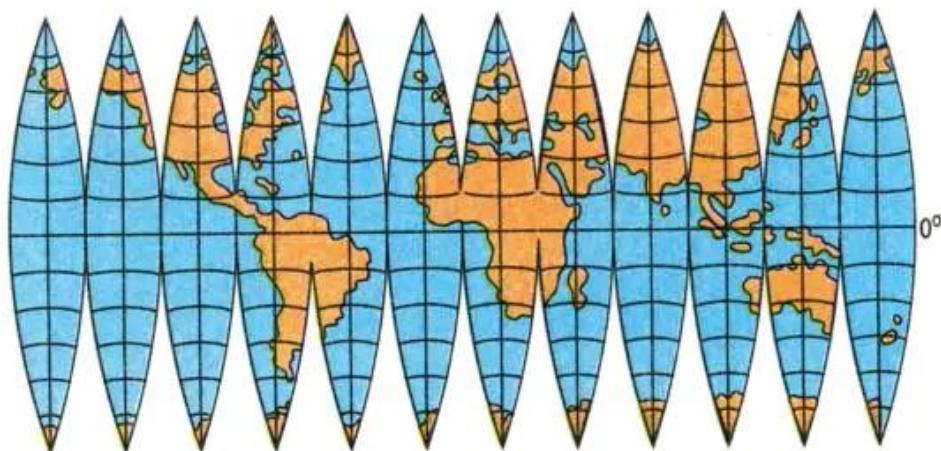
Bài 2 : BẢN ĐỒ. CÁCH VẼ BẢN ĐỒ

Bản đồ có vai trò rất quan trọng trong nghiên cứu, học tập Địa lí và trong đời sống. Vẽ bản đồ là cách biểu hiện và thu nhỏ hình dạng tương đối chính xác về một vùng đất hay toàn bộ bề mặt Trái Đất. Dựa vào bản đồ, chúng ta có thể thu thập được nhiều thông tin như : vị trí, đặc điểm, sự phân bố của các đối tượng địa lí và các mối quan hệ giữa chúng.

1. VẼ BẢN ĐỒ LÀ BIỂU HIỆN MẶT CÔNG HÌNH CẦU CỦA TRÁI ĐẤT LÊN MẶT PHẲNG CỦA GIẤY

Bề mặt Trái Đất là mặt cong, còn bản đồ là mặt phẳng. Vì vậy, muốn vẽ được bản đồ, người ta phải chiếu các điểm trên mặt cong của Trái Đất hoặc dựa vào các phương pháp toán học để vẽ chúng lên mặt phẳng của giấy.

Nếu ta dàn bề mặt quả Địa Cầu theo các đường kinh tuyến để chuyển thành mặt phẳng, thì sẽ có bản đồ như hình 4.

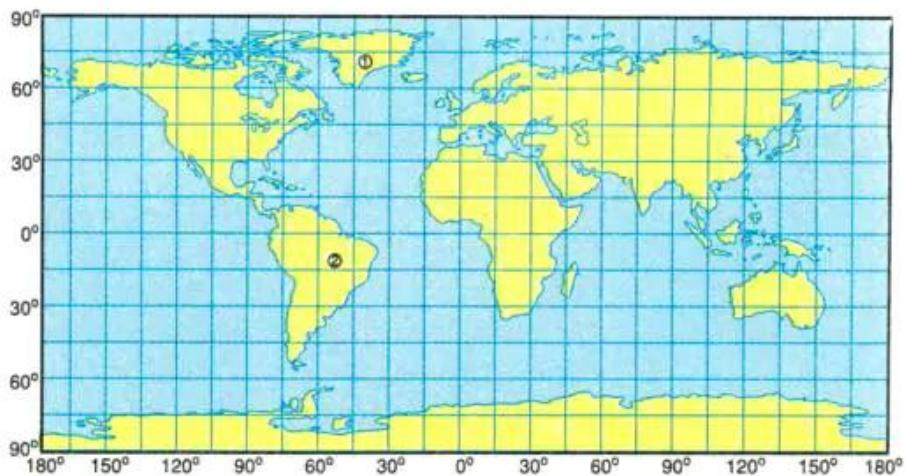

Hình 4. Bề mặt quả Địa Cầu được dàn phẳng

- Quan sát bản đồ hình 5, cho biết :

+ Bản đồ này khác bản đồ hình 4 ở chỗ nào ?

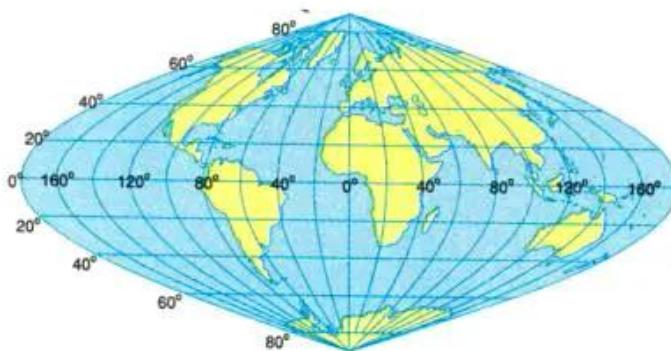
+ Vì sao diện tích đảo Gron-len trên bản đồ lại to gấp bằng diện tích lục địa Nam Mĩ ? (Trên thực tế, diện tích đảo này có 2 triệu km^2 , diện tích lục địa Nam Mĩ là 18 triệu km^2).

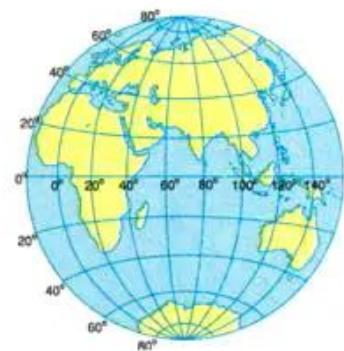
Hình 5. Bản đồ vẽ bể mặt quả Địa Cầu sau khi đã nới những chỗ bị đứt
 (1. Đảo Gron-len ; 2. Lục địa Nam Mĩ)

Như vậy, khi chuyển từ mặt cong ra mặt phẳng, các vùng đất biểu hiện trên bản đồ đều có sự biến dạng nhất định, so với hình dạng thực trên bể mặt Trái Đất. Tuỳ theo các cách chiếu đồ khác nhau, mà chúng ta có các bản đồ khác nhau.

- Hãy nhận xét sự khác nhau về hình dạng các đường kinh, vĩ tuyến ở các bản đồ hình 5, 6, 7.

Hình 6. Bản đồ có các đường kinh tuyển chum ở cực

Hình 7. Bản đồ nửa cầu

Các vùng đất được biểu hiện trên bản đồ có thể đúng diện tích, nhưng sai hình dạng, hoặc đúng hình dạng, nhưng sai diện tích v.v... Khu vực càng xa trung tâm chiếu đồ, thì sự biến dạng càng rõ rệt. Vì vậy, người sử dụng bản đồ phải biết ưu điểm và hạn chế của từng loại bản đồ, để biết cách sử dụng cho phù hợp với mục đích của mình.

2. THU THẬP THÔNG TIN VÀ DÙNG CÁC KÍ HIỆU ĐỂ THỂ HIỆN CÁC ĐỐI TƯỢNG ĐỊA LÝ TRÊN BẢN ĐỒ

Trước đây, muốn vẽ bản đồ về một vùng đất nào, người ta thường phải đến tận nơi đo đạc, tính toán, ghi chép đặc điểm các đối tượng để có đầy đủ thông tin về vùng đất đó. Ngày nay để vẽ bản đồ, người ta đã sử dụng cả ảnh hàng không và ảnh vệ tinh.

Khi đã có đủ thông tin, người vẽ bản đồ còn phải tính tỉ lệ, lựa chọn các kí hiệu để thể hiện các đối tượng đó trên bản đồ.

Bản đồ là hình vẽ thu nhỏ tương đối chính xác về một khu vực hay toàn bộ bề mặt Trái Đất.

Vẽ bản đồ là chuyển mặt cong của Trái Đất ra mặt phẳng của giấy. Người ta phải thu thập thông tin về các đối tượng địa lý, rồi dùng các kí hiệu để thể hiện chúng lên bản đồ. Các vùng đất được vẽ trên bản đồ ít nhiều đều có sự biến dạng so với thực tế, có loại đúng diện tích nhưng sai hình dạng và ngược lại. Do đó, tùy theo yêu cầu mà người ta sử dụng các phương pháp chiếu đồ khác nhau.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Bản đồ là gì ? Bản đồ có vai trò như thế nào trong việc giảng dạy và học tập Địa lý ?
2. Tại sao các nhà hàng hải hay dùng bản đồ có kinh tuyến, vì tuyến là những đường thẳng ?
3. Để vẽ được bản đồ, người ta phải lần lượt làm những công việc gì ?